

'Pandemi'nin telafisi enflasyonu besliyor

İstanbul Ticaret Odası'nın, her ayın ilk gününe denk getirerek açıkladığı İstanbul enflasyon verileri, enflasyonda ağustos ayında da aşağı doğru trendin devam edebileceğine dair umutlanmayı artırmıştı. Geçen yılın ağustos ayında, aylık bazda yüzde 2.33 artan perakende, yani tüketici enflasyonunun geçtiğimiz ağustos ayında yüzde 0.59'da kalması ve bu sayede, geçen sene yıllıklandırılmış bazda yüzde 16.41 ve geçtiğimiz temmuz ayında da yüzde 13.41 düzeyindeki enflasyonun, ağustos ayında yüzde 11.27'ye gerilemesi umut veriyordu.

İstanbul'da düşük enflasyon
İlgincir, son dönemde, Türkiye'nin en büyük metropolü olmasına rağmen İstanbul, Türkiye'nin birçok istatistik bölgesinden daha düşük enflasyon üretiyor. Kayseri, Sivas ve Yozgat'ın içinde yer aldığı istatistik bölge yüzde 1.25 ile ağustos ayının en yüksek enflasyon üreten illeri olmuş. Buna Adana ve Mersin'in yer aldığı istatistik bölge yüzde 1.22 ile takip ediyor. Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye bir bölge, Şanlıurfa, Diyarbakır bir bölge, Konya ve Karaman diğer bölge olmak üzere yüzde 1.13, yüzde 1.07 ve yüzde 1.05'lik enflasyon oranları söz konusu. 8 istatistik bölgesinin enflasyonu İstanbul'un üstünde. Bu nedenle ağustos ayı enflasyon oranı, geçen yılın ağustos ayındaki oranı tekrarlayarak, yüzde 0.86 olarak gerçekleşmiş. 2018 yılında ise 'kur saldışı' nedeniyle enflasyon aylık bazda yüzde 2.30 artmış.

Bu nedenle, iki aydır, temmuz ve ağustos ayında yüzde 11.76 ve 11.77 olarak yıllıklandırılmış menşet enflasyon aynı seviyede kaldı. Oysa giyim ve ayakkabı ana harcama grubunda yüzde -2.11; gıda ve alkolsüz içecekler ana harcama grubunda ise yüzde -0.08'lik fiyat gelişimi önemliydi. Erkek ve kadın kişisel bakım hizmetleri ve ürünleri, hijyenik ve dezenfektan ürünleri, sigorta ve avukatlık hizmetleri, eğitim ve seyahat malzemeleri, saat ve mücevher gibi ürünlerin yer aldığı 'çeşitli mal ve hizmetler' ana harcama grubunun tek başına aylık bazda ürettiği yüzde 5.09'luk fiyat artışı, aylık enflasyon oranının 4 katından fazla. Buna, otel ve lokantalarındaki fiyat artışının 1.8 kat daha fazla fiyat artışı gerçekleştirdiğini eklediğimizde, mal ve hizmet üretken sektörlerin halen küresel virüs salgınının ilk 3 ayında uğradıkları mali kayıp ve zararların fiyat artışı ile telafisi etme telaşında oldukları anlaşılıyor.

Maliyet yönetimi becerisi

Bu koşullar altında, içinde bulunduğumuz Eylül ayında aylık enflasyon yüzde 0.99'un altında kalırsa ve bilhassa geçtiğimiz yılın ekim ayı aylık enflasyon oranının yüzde 2 olduğunu hatırlayarak, ekim ayı enflasyonu yüzde 1'in altında kalırsa, Eylül ayında sınırlı, ekim ayında ise daha hissedilir bir yıllıklandırılmış menşet enflasyon düzeltilmesi gözlemleyebiliriz. C tanımı çekirdek enflasyon yıllık enflasyonun çok az altında olsa da, D tanımı çekirdek enflasyon bir tık üstünde. Yurtiçi satılmak üzere mal üreten firmaların girdi maliyetlerindeki artışı, yani maliyet enflasyonunu gösteren yurtiçi ÜFI'deki artışın da iyi takip edilmesi gerekiyor. Türkiye'nin 'pandemi'ye rağmen iyi bir maliyet yönetimi becerisi ortaya koyması, enflasyondaki başlangıcı hızlandıracaktır.

Bayram, Ağustos'u kısmen frenledi

Küresel virüs salgınının 2020'nin başından itibaren iş ve özel hayatımızı zorlu bir etapları geçirmesi nedeniyle bu yazı buruk, tüm sektörleri işleri toparlamaya odaklanarak ve ihracat bağlantısı mücadelesiyle geçirdik. Reel sektörümüz tarafından adeta 'tam saha pres' olarak yürütülen bu mücadele, bir nebze nefes alabilmek adına, Kurban Bayramı'nın hemen öncesi ve sonrası, yani ağustos ayının ilk yarısını üretim ve ihracat açısından '3. vites' noktasında geçirmemizi beraberinde getirdi. Buna karşılık, ağustos ayının ikinci yarısında reel sektör ve ihracatımızın daha '4.' hatta '5.' vites bir çalışma yürüttüğünü belirtebiliriz.
İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI) verileri de bu durumu doğruluyor. Nitekim, temmuzda olumlu ve güçlü bir üretim tablosunun yansımaları olarak, PMI 56.9 düzeyindeyken, ağustosta 54.3 düzeyine sınırlı bir çekilme gerçekleştiğini gözlemliyoruz. Sevincidir olan delay, mart ve nisan ayında üretimdeki sert daralmaya bağlı olarak PMI endeksindeki sert çekilmenin ardından, imalat sanayimizin haziran-ağustos döneminde 'V' tipi toparlanmayı teyit edecek şekilde güçlü bir hareketlenme ve üretim geride bırakması.
Haziran-ağustos döneminde, dünyadaki tatil hasarı ve Türkiye'de Kurban Bayramı'nın uzaması etkisiyle kısmi yavaşlamaya rağmen İSO PMI Endeksi'nde yeni ihracat siparişlerinin de artmaya devam ettiği gözlemlendi.

SEKTÖREL HABERLER

Istanbul Sanayi Odası Türkiye PMI® İmalat Sanayi Raporu
Yeni siparişlerdeki güçlü artış Ağustos'ta devam etti**Ağustos 2020 Önemli Noktalar:**

- Yeni siparişlerdeki belirgin artış, üretimde büyümenin devam etmesini sağladı
- İstihdamda üst üste üçüncü ay artış gerçekleşti
- Enflasyonist baskılar arttı

Istanbul Sanayi Odası ve IHS Markit'ten elde edilen PMI® anket verileri, Ağustos'ta imalat sektöründeki toparlanmanın devam ettiğine işaret etti. Müşteri talebi iyileşmeyi sürdürerek üretim ve yeni siparişlerdeki belirgin artışların devam etmesini destekledi. Buna bağlı olarak, firmalar satın alma faaliyetlerini ve istihdamı da artırdı.

Öte yandan, Türk lirasının dolar karşısındaki değer kaybı, hem girdi maliyetleri hem de ürün fiyatları enflasyonunun hızlanmasına yol açtı.

Istanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat Satın Alma Yöneticileri Endeksi (PMI), imalat sanayinin kaydettiği performansı sergilemek amacıyla tasarlanmış tek rakamlı, bilesik performans göstergesidir. Manşet göstergesi: yeni siparişler, fabrika çıkışları, istihdam, tedarikçilerin teslim süresi ve satın alma stokları gibi göstergelerden elde edilmektedir. 50,0 değerinin üzerinde ölçülen tüm rakamlar sektörde genel anlamda iyileşmeye işaret etmektedir.

Temmuz'da 56,9 olarak ölçülen manşet PMI endeksi Ağustos'ta 54,3 düzeyine gerçekleşti. Ancak endeksin eşik değeri 50,0'nin belirgin bir şekilde üzerinde olması, faaliyet koşullarında aylık bazda güçlü iyileşmeye işaret etti. Koronavirüs (COVID-19) salgınından kaynaklı sert daralmanın ardından, Türk imalat sektörü böylece üst üste üç ay güçlenen bir performans sergiledi.

Geçtiğimiz aylarda COVID-19 kısıtlamalarının gevşetilmesine bağlı olarak müşteri talebinde iyileşme gözlemlendi. Söz konusu eğilim Ağustos'ta da devam etti ve yeni siparişlerde son iki buçuk yılın en yüksek oranlı artışlarından biri gerçekleşti. Bu dönemde toplam yeni siparişlere göre yavaş olmakla birlikte yeni ihracat siparişleri de artış gösterdi.

Üretim hacminde devam eden genişleme, mevcut büyüme trendini üçüncü aya taşıdı. Üretim artışı, Temmuz'da son 9 yılı aşkın bir dönemin en yüksek hızında gerçekleşti. Bir miktar yavaşlamakla birlikte güçlü seyrini korudu.

Üretim gereksinimlerindeki yükseliş, istihdamın üst üste üç ay artmasını sağladı ve istihdam yaratma hızı Ağustos ayında da hızlı seyretti. Yeni siparişlerde süregelen keskin artışa rağmen, operasyonel kapasitedeki genişleme firmaların mevcut işleri üzerinde çalışmaya devam edebilmesini sağladı. Böylece Temmuz'da gözlenen artışın ardından birikmiş işler genel olarak yatay seyretti.

Yeni siparişlerdeki büyüme, firmaların istihdam ve satın alma faaliyetlerini artırmaya teşvik etti. Öte yandan girdilerin direkt olarak üretimdeki artışta desteklemek için kullanılması nedeniyle girdi stoklarındaki artış çok hafif düzeyde gerçekleşti.

Para birimindeki değer kaybı, ay içerisinde girdi maliyetlerinin keskin bir şekilde ve hızlanarak artmasına yol açtı. Enflasyon oranı Ekim 2018'den beri en yüksek düzeye çıktı. Buna bağlı olarak firmalar satış fiyatlarında son 23 ayın en hızlı artışını gerçekleştirdi.

Yorum:

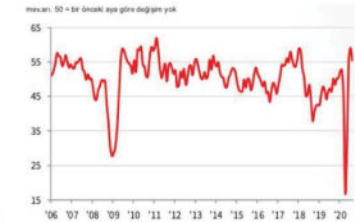
Istanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI anket verileri hakkında değerlendirmede bulunan IHS Markit Ekonomi Direktörü Andrew Harker, şunları söyledi:

"Türk imalatçıları, önceki ay gözlenen güçlü büyüme temposunu Ağustos'ta da büyük ölçüde sürdürebildi. Son PMI verileri, COVID-19 kaynaklı kriz döneminde yaşanan üretim daralmasının ardından sektörün toparlanmaya devam ettiğini ortaya koydu. Ağustos'ta firmaların istihdam yaratmayı sürdürmesi, üretim artışının devam etmesini yardımcı oldu. Diğer taraftan, enflasyonist baskıların yükselişine ilişkin sinyaller dikkat çekti. Hem girdi maliyetleri hem de ürün fiyatlarında yaklaşık son iki yılın en keskin artışı gerçekleşti."

Üretim Endeksi

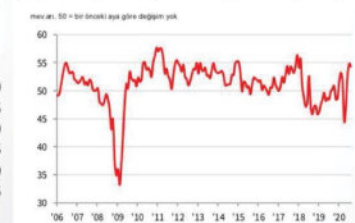
S: Üretiminiz bir ay öncesine göre nasıl değişti ?

Türk imalat sektöründeki toparlanma Ağustos ayında da devam etti ve üretimde üst üste üç ay artış gerçekleşti. Temmuz ayına kıyasla yavaşlamakla birlikte büyüme güçlü seyrini korudu. Anket katılımcılarına göre, üretimdeki artış, COVID-19 kısıtlamalarının kaldırılmasının ardından talepte sağlanan iyileşmeyle birlikte yeni siparişlerin artmasından kaynaklandı.

İstihdam Endeksi

S: Firmanızda çalışan sayısı bir ay öncesine göre nasıl değişti ?

Türk imalatçıları, Ağustos'ta istihdam düzeyini üst üste üçüncü ay artırdı. İstihdam yaratma hızı güçlü seyretti ve son 29 ayın en hızlı artışının gerçekleştiği Temmuz'a göre çok hafif yavaşladı. Anekdot temelli bilgiler, ek personel ihtiyacının yeni siparişlerdeki güçlü artıştan kaynaklandığını ortaya koydu.

Tarihsel bakış:
PMI Üretim Endeksi, 50 = değişme yok